

Üstökösök

Üstökös hírek

A SOHO újabb napsúrolói

Még el sem csitult az eddigi legfényesebb SOHO-üstökös körüli láz, amikor június 1-jén egyszerre két törpe napsúroló jelent meg a szonda felvételein! A korábban felfedezett SOHO-napsúrolók néha csak egy-két nap különbséggel követték egymást, ám most először sikerült egyszerre két üstököst megörökíteni a koronográfokkal. Sajnos a látványos képeken kívül eddig nem sok információ látott napvilágot, de így is gyönyörű látvány, ahogy az egymás nyomában járó kométák szétfoszlanak a Nap közelében.

Az első belső borítón két felvételesorozatot mutatunk be. A bal oldali három kép a SOHO C2 kamerájával készült; jól nyomon követhető a két üstökös „pályafutása”. A jobb oldali sorozat a néhány órával az üstökösök halála után bekövetkezett eseményeket örökíti meg, a nagyobb látómezejű C3 kamera felvételei alapján. A műszerek igen látványos — egy eruptív protuberanciával kapcsolatos — koronakitörést örökítettek meg. Mintegy ráadásként ezeken a felvételeken az Aldebaran és a Hyadok fölött a Mars is azonosítható. A SOHO újabb szenzációs felvételei és animációi az alábbi Internet-címen érhetők el:

<http://sohowww.nascom.nasa.gov>

Legutóbbi jelentkezésünk óta (l. Meteor 1998/2) 16 Kreutz-féle napsúrolóval lettünk gazdagabbak, melyek adatait (a fenti kettő kivételével) az alábbi táblázatban közöljük (felf.: felfedezés idő-

pontja, q = perihéliumtávolság (Cs.E.), m_{\max} = maximális fényesség).

Jelölés	felf.	q	m_{\max}
C/1997 H3	04.25.	0,0075	6 ^m ,6
C/1997 P3	08.07.	0,0077	7,5
C/1997 S2	09.25.	0,0049	7,5
C/1997 T4	10.06.	0,0058	7
C/1997 T5	10.07.	0,0062	7
C/1997 U1	10.28.	0,0050	7,3
C/1997 V2	11.08.	0,0088	6
C/1997 W1	11.21.	0,0062	5
C/1997 W2	11.19.	0,0062	
C/1997 X1	12.01.	0,0050	5
C/1998 A1	01.12.	0,0051	6,1
C/1998 E1	03.02.	0,0053	
C/1998 F1	03.21.	0,0052	4
C/1998 H2	04.02.	0,0049	6

C/1997 L1 (Zhu-Balam)

A tavaly októberi Meteorban még C/1997 L1 (Xinglong) néven számoltunk be az üstökösörről, ám az IAU illetékes bizottsága hosszas tanakodás után a Zhu-Balam nevet javasolta az égitestnek. Állásfoglalásuk szerint azokat az üstökösöket, melyeket kisbolygóként fedeznek fel, de a megerősítéskor kiderül, hogy üstökösök, az égitest megtalálójáról és az üstökös jelleg felismerőjéről nevezik el (l. C/1997 T3). A C/1997 L1 2000-es pályaelemeit Syuichi Nakano számította az 1997. június 3-a és 1998. február 4-e közötti 169 észlelés alapján. (IAUC 6811, MPC 31205)

$T = 1996.11.22,7186$ TT $\omega = 346^{\circ}5019$
 $e = 0,998110$ $\Omega = 233^{\circ}2992$
 $q = 4,899331$ Cs.E. $i = 72^{\circ}9863$

P/1997 T3

(Lagerkvist-Carsenty)

Az ESO 102 cm-es Schmidt-teleszkóp-jának október 1-jei felvételén azonosította Claes-Ingvar Lagerkvist, mint pontszerű, 19^m-s égitestet. Üstökösszerű aktivitását Uri Carsenty és Andreas Nathues fedezte fe az ESO 60 cm-es Bochum-reflektorával október 5-én készített CCD képeken. Mivel kómát nem sikerült kimutatni, csak egy 20"-25"-es, PA 245 irányú csóva látszott, valószínű, hogy egy időszakos porkibocsátáson átesett kisbolygóval van dolgunk (l. Meteor 1996/11). A Nakano által számolt 2000-es pályaelemek az 1997. október 5-e és 1998. január 2-a közötti időszak 124 észlelésére támaszkodnak.

T = 1998.03.10,6712 TT $\omega = 334^{\circ}1323$
e = 0,365168 $\Omega = 63^{\circ}1889$
q = 4,241139 Cs.E. i = 4^o8363
a = 6,680722 Cs.E. P = 17,268 év

(IAUC 6754, MPC 31070)

C/1997 P1 (Spacewatch)

A Kitt Peak-i 91 cm-es Spacewatch-teleszkóp képfeldolgozó programja fedezte fel a távcső 1997. augusztus 12-ei képein. A 18^m,6-s égitestnek 1'-es csóvája volt. A kicsi pályahajlás miatt először rövidperiódusúnak gondolták, ám a pontos pályaszámítások szerint hiperbolikus, excentricitása a C/1980 E1 (Bowell) után a második legnagyobb. Pályaelemeit Nakano az augusztus 12-e és szeptember 20-a közötti 90 pozíció-mérés alapján számította.

T = 1997.08.31,1595 TT $\omega = 24^{\circ}5019$
e = 1,028407 $\Omega = 302^{\circ}9167$
q = 4,263334 Cs.E. i = 14^o5834

(IAUC 6717, MPC 30738)

P/1997 V1 (Larsen)

Jeff Larsen fedezte fel a Spacewatch-teleszkóp november 3-ai felvételein. A 16^m,6-s üstökösnek 14"-es kó mája, 54"-es csóvája és 19^m,5-s nucleusa volt. Brian Marsden számításai szerint egy új,

rövidperiódusú üstökös, melynek 2000-es pályaelemeit az 1997. november 3-a és 1998. február 3-a közötti 248 észlelés alapján számította ki. (IAUC 6767, MPC 31205)

T = 1997.09.15,1305 TT $\omega = 132^{\circ}8633$
e = 0,332323 $\Omega = 234^{\circ}8419$
q = 3,293373 Cs.E. i = 12^o0894
a = 4,932587 Cs.E. P = 10,955 év

P/1997 X2 (Kowal-Vávrová) = 134P

Az 1983-ban felfedezett üstökös (P/1983 J3 = 1983t = 1983 III = 1983 JG kisbolygó) első visszatérését Jim Scotti észlelte elsőként a Spacewatch-teleszkóp december 5-ei felvételein. A 21^m,8-s, csillagszerű égitest a vártnál 5,3 nappal később fogja elérni napközelpontját. A 134P/Kowal-Vávrová végleges elnevezéssel ellátott égitest 2000-es pályaelemei Nakano szerint:

T = 1998.11.18,8550 TT $\omega = 18^{\circ}7125$
e = 0,587192 $\Omega = 202^{\circ}2856$
q = 2,575322 Cs.E. i = 4^o3453
a = 6,238551 Cs.E. P = 15,582 év

(IAUC 6784, MPC 31205)

P/1998 B1 (Shoemaker-Levy 8) = 135P

Carl Hergenrother találta meg újra ezt az 1992-ben felfedezett üstököst (l. Meteor 1992/7-8) a Mt. Hopkinson fölállított 122 cm-es reflektorral 1998. január 22-én. A 21^m,8-s, gyöngén kondenzált égitest perihélium-átmenetét csak 0,03 nappal kellett korrigálni. A 135P/Shoemaker-Levy 8 pályaelemeit Marsden számította. (IAUC 6821)

T = 1999.12.10,5994 TT $\omega = 22^{\circ}5940$
e = 0,289451 $\Omega = 213^{\circ}3174$
q = 2,721257 Cs.E. i = 6^o0505
a = 3,829792 Cs.E. P = 7,495 év

Összeállította: Sárnecky Krisztián